

ПРОМІЖНА ПІДСУМКОВА РОБОТА

7 клас, ІІ семестр

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Картка роботи

Галузь	Громадянська та історична (ГІО)
Тип роботи	Проміжна підсумкова
Клас	7
Семестр	ІІ
Період проведення	лютий, березень
Час	40 хв
Кількість завдань	16
Стандарт	Державний стандарт базової середньої освіти, 2020
Групи результатів	<p>ГІО 1. Історико-хронологічне мислення, орієнтація в історичному часі, встановлення причиново-наслідкових зв'язків між подіями, явищами і процесами, діяльністю людей та її результатами в часі, виявлення змін і тяглості в житті суспільства.</p> <p>ГІО 2. Геопросторове мислення, орієнтація в соціально-історичному просторі, виявлення взаємозалежності в розвитку суспільства, господарства, культури і навколишнього середовища.</p> <p>ГІО 3. Критичне мислення, робота з різними джерелами інформації та формулювання історично обґрунтованих питань</p> <p>ГІО 4. Системне мислення, виявлення взаємопов'язаності, взаємозалежності та взаємовпливу історичних подій, явищ, процесів, постатей у контексті відповідних епох; розуміння множинності трактувань минулого і сучасного та зіставлення їх інтерпретацій</p> <p>ГІО 5. Усвідомлення власної гідності, діяльність з урахуванням власних прав і свободи, повага до прав і гідності інших осіб, толерантність, протидія виявам дискримінації та нерівного ставлення.</p>

Предмет / курс	Історія України
Модельна програма	Модельна навчальна програма «Історія України. 7-9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В., Павловська-Кравчук В. А., Худобець О. А., Черкас Б. В., Щупак І. Я.)
Деталізація теми	Предметна тема 4. Волинсько-Галицьке князівство («державна Романовичів»)

Використання роботи

Проміжну підсумкову роботу доцільно використовувати як цілісний інструмент у 7 класі (орієнтовно лютий-березень) після завершення вивчення теми «Волинсько-Галицьке князівство».

Робота передбачає:

- Виконання тестових завдань на знання фактів, дат та термінів.
- Аналітичну роботу з історичними джерелами (уривки літописів) та візуальними матеріалами (карти, ілюстрації, пам'ятники).
- Оцінювання громадянської позиції через порівняння історичних подій (державотворення, боротьба за незалежність) із сучасністю (завдання 13).

Можливе створення електронної версії роботи в одному із цифрових середовищ для проведення оцінювань.

Зміст роботи

Проміжна підсумкова робота (ППР) з історії України для 7 класу розроблена відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти 2020 року (ДСБСО-2020) та орієнтована на перевірку обов'язкових результатів навчання учнів у громадянській та історичній освітній галузі (ГЮ, Додаток 18). Робота охоплює змістові теми розділу «Волинсько-Галицьке князівство (Державна Романовичів)» II семестру.

Кожен варіант ППР містить 13 завдань, що диференційовані за рівнем складності та максимально охоплюють усі шість груп обов'язкових результатів навчання.

1. Групи обов'язкових результатів та їх оцінювання

Завдання роботи дають змогу оцінити рівень сформованості знань, навичок, умінь і ставлень, що передбачені для оцінювання такими орієнтирами ДСБСО-2020 (Громадянська та історична освітня галузь, Додаток 18, 7–9 класи):

Загальний результат (ГР)	Тип компетенції, що оцінюється	Орієнтир для оцінювання (вибірково)
ГР1. Історико-хронологічне мислення	Знання фактів, дат, причинно-наслідкові зв'язки, хронологія.	демонструє знання перебігу подій, явищ, процесів у часі в межах історичних епох [9 ГІО 1.1.2-1]
		визначає віддаленість, тривалість одних подій, явищ, процесів відносно інших [9 ГІО 1.1.2-2]
		пояснює причини і приводи, результати і наслідки історичних подій, явищ, процесів, використовуючи відповідні поняття і терміни [9 ГІО 1.3.2-1]
		наводить приклади змін та неперервності в історії суспільства, пояснює цю взаємодію [9 ГІО 1.2.3-3]
ГР2. Геопросторове мислення	Робота з історичною картою, просторова локалізація подій та явищ.	описує історичні події, явища і процеси за картою [9 ГІО 2.1.1-1]
		позначає на карті історичні події та об'єкти, перебіг подій, явищ, процесів [9 ГІО 2.1.1-2]
		перетворює інформацію з історичних та географічних карт, іншого умовно-графічного матеріалу в текстову форму і навпаки [9 ГІО 2.1.1-4]
		визначає причини, описує перебіг, встановлює сутність колонізаційних та міграційних процесів [9 ГІО 2.2.3-1]
ГР3. Критичне мислення, робота з джерелами	Розрізнення джерел, їхній аналіз, оцінка, створення власних інтелектуальних продуктів.	розрізняє первинні та вторинні історичні джерела [9 ГІО 3.1.1-1]
		встановлює вид, час і місце появи, призначення і авторство історичного джерела [9 ГІО 3.1.1-2]
		визначає сутність, важливість джерела інформації, його пізнавальні можливості [9 ГІО 3.2.1-1]
		порівнює зміст історичних джерел за самостійно визначеними критеріями [9 ГІО 3.2.1-4]

ГР4. Системне мислення	Визначення чинників, аргументація, пояснення взаємозв'язків.	визначає поєднання політичних, економічних, соціальних, технологічних, культурних та інших чинників, які впливали один на одного і творили історичну епоху [9 ГІО 4.1.1-1]
		аргументує власні судження за допомогою історичних фактів, наявних досліджень, доступних історичних джерел та з урахуванням гуманістичних цінностей [9 ГІО 4.2.3-2]
		пояснює вплив конкретного вчинку і події з погляду суспільних потреб та інтересів, важливості для власного досвіду [9 ГІО 4.3.2-1]
		висуває гіпотези на основі знань і розуміння стосовно впливу історичних подій на майбутнє [9 ГІО 4.3.2-3]
ГР5. Усвідомлення власної гідності	Оцінка вчинків, ідентифікація прикладів гідності, аналіз дискримінації в історії.	ідентифікує в минулому та сучасності випадки захисту та порушення гідності людини [9 ГІО 5.1.3-1]
		характеризує роль держави та демократії щодо забезпечення прав людини і створення умов для розвитку особистості [9 ГІО 5.1.4-1]
		аналізує причини та наслідки дискримінації та утисків в минулому і сьогоденні [9 ГІО 5.3.2-2]
ГР6. Дотримання демократичних принципів	Зв'язок минулого і сучасного, застосування історичного досвіду до сучасних проблем.	наводить приклади, як громадяни можуть впливати на політичні і суспільні процеси [9 ГІО 6.1.2-1]
		пропонує декілька варіантів розв'язання проблем відповідної спільноти та обирає найоптимальніший [9 ГІО 6.2.1-2]
		бере участь у проектах, спрямованих на утвердження цінності незалежності і територіальної цілісності України [9 ГІО 6.2.1-8]

2. Специфікація завдань за групами результатів

Наступна таблиця демонструє, які типи завдань у структурі ППР (завдання 1–16) перевіряють сформованість зазначених груп результатів (ГР) та конкретних орієнтирів.

Група результатів (ГР)	Номери завдань (Субтест А і В)	Оцінювані види діяльності
ГР1. Історико-хронологічне мислення	1–6 (Вибір), 11 (Відповідність), 12 (Послідовність), 8, 13 (Пояснення).	Знання подій, встановлення причинно-наслідкових зв'язків, хронологічна орієнтація.
ГР2. Геопросторове мислення	9 (Карта).	Опис, визначення, позначення просторових (територіальних) меж історичних подій, явищ і процесів.
ГР3. Критичне мислення, робота з джерелами	15 (Аналіз уривка/пам'ятника), 16 (Творче завдання/Продукт).	Аналіз первинного джерела, визначення його сутності; створення власного інтелектуального продукту (медіатекст / лист / пост).
ГР4. Системне мислення	7, 10 (Вибір трьох), 8, 13 (Пояснення, аргументація), 14 (Порівняння).	Визначення системних зв'язків (політика, економіка, культура), аргументація власних суджень, висунення гіпотез.
ГР5. Усвідомлення власної гідності	8, 15 (Аргументація, пояснення)	Ідентифікація прикладів гідності та патріотизму в історичних вчинках, оцінка ролі особистості.
ГР6. Дотримання демократичних принципів	14, 16 (Розгорнута відповідь/Продукт).	Осмислення зв'язків між минулим і сучасним громадсько-політичним життям, застосування історичного досвіду (дипломатія, єдність) до сучасних викликів України.

3. Зауваження щодо використання

Робота специфікована за модельною навчальною програмою «Історія України. 7–9 класи» (авт. Бурлака О. В., Желіба О. В. та ін.).

Зверніть увагу:

У разі, якщо певне завдання роботи виходить за межі програмового матеріалу, який опрацювали учні / учениці, це завдання доцільно замінити іншим — **ідентичним** за всіма характеристиками, крім змістового. Важливість розроблення саме ідентичного завдання забезпечить збереження цілісності роботи як інструменту оцінювання.

Структура роботи

Діагностична робота складається з двох субтестів, А та В.

Субтест А складається з 12 завдань

Субтест В містить одне комплексне завдання на ГРЗ

Субтести — це високорівневі структурні елементи, що стосуються одного стимула, що містить опис ситуації і необхідні довідникові дані.

Завдання — це структурні елементи блоків, що різняться за типом, видом, різновидом, когнітивною й статистичною складністю, стосунком до стимулу.

Стимул — це матеріал (текст, джерело, карта, ілюстрація), який необхідно опрацювати в певний спосіб, щоб далі виконати завдання, які його стосуються. Стимул може передбачати виконання навіть одного завдання

У роботі лише усі завдання стосуються **стимульних матеріалів**, які мають мотивувати учня / ученицю мають брати до уваги для належного виконання завдання. Однак загалом усю роботу поєднує наскрізна практична ідея, про яку учнів / учениць попереджають на початку, описуючи її як ситуацію допомоги відомому блогеру чи блогерці.

У роботі запропоновано **завдання кількох типів і різновидів** (див. таблицю), що допомагає оцінити як знання учнівства, так і більш складні вміння, зокрема й практичні навички роботи в цифровому середовищі.

Різновиди завдань у роботі

Тип	Різновид	№ завдання
Закрите завдання (Selected-response)	Завдання з вибором однієї правильної відповіді	1.1, 2, 3, 4, 5 і 10
	Завдання з вибором кількох правильних відповідей (з вказаною кількістю правильних відповідей)	7, 9, 11
	Завдання на встановлення послідовності	6
Відкрите завдання (Constructed response)	Завдання з короткою відповіддю	1.2, 8
	Завдання з розгорнутою короткою відповіддю	12-13

Час на виконання роботи

На виконання всіх завдань відведено **40 хв**, з яких 15 хв на виконання завдань 12-13, решта часу — на інші завдання.

Визначений час включає як безпосереднє виконання завдань, так і ознайомлення з інструкціями.

Перевірка відповідей і нарахування балів

Загальні підходи й докладна характеристика процедури перевірки відповідей на кожне завдання і виставлення підсумкової оцінки в шкалі 1 – 12 визначені в документі “Оцінювання роботи”.

Важливо! За виконання одного завдання учень / учениця може отримати бали за однією або кількома групами результатів. Це дещо ускладнює проведення процедури перевірки й оцінювання, оскільки передбачає постійний контроль щодо нарахування балів за виконання конкретних елементів завдання.

Процедура перевірки залежатиме від моделі проведення оцінювання.

У разі виконання учнівством завдань **на папері** (крім тих, які необхідно виконати з реальним обладнанням) варто скористатися бланками, запропонованими в документі “Оцінювання роботи”.

Запропоновані завдання є компетентнісним, оскільки вони не обмежуються перевіркою простого відтворення історичних фактів, а спрямовані на формування і перевірку історичних, громадянських та соціальних компетентностей учнів. Учні та учениці повинні не просто згадати дати чи імена, а аналізувати уривки з джерел, карти, ілюстрації, історичні події, встановлювати послідовність і причинно-наслідкові зв'язки. Це розвиває уміння працювати з інформацією. Також формується вміння інтерпретувати джерела, наприклад, завдання 1.1, 3, 13.1 побудовані на роботі з історичними текстами, де треба розпізнати події, діячів, мотиви. Завдання з картою (п. 8) і розвиває уміння орієнтуватися у хронологічних подіях та орієнтуватися в історичному просторі й часі.

Завдання 13.3 пропонує порівняти історичні риси лідерів із сучасними, тобто застосувати історичний досвід до життя сьогодні. Це сприяє розвитку уміння робити висновки з минулого для сучасного життя.ть орієнтуватися в історичному просторі та часі, що є важливою складовою історичної грамотності. Запитання про лідерство (завдання 13.1–13.3) спонукають усвідомити значення моральних якостей лідера, роль спільноти, відповідальність і взаємопідтримку.

Список використаної літератури

1. Рисунок 1. **Карта №1** (Карта Королівства Руського та Монгольської навали). Примітка. Джерело: Сайт ZNO.Освіта.UA. Розділ: Історія України (Королівство Руське. Монгольська навала). URL: https://zno.osvita.ua/ukraine-history/tag-korolivstvo_ruske_mongolska_navala/
2. Рисунок 2. **Карта № 2** (Карта до завдання 8). Примітка. Джерело: Васильків І. Д., Паршин І. Л., Димій І. С. Історія: Україна і світ : підруч. інтегр. курсу для 7 кл. Тернопіль : Астон, 2024.
3. Рисунок 3А. **П'ятницька церква в Чернігові (загальний вигляд)**. Примітка. Джерело: Вікісховище. Автор: Nomad0212. Дата: 3 липня 2014 року.. URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:2014_%D0%9F%27%D1%8F%D1%82%D0%BD%D0%B8%D1%86%D1%8C%D0%BA%D0%B0%D1%8F_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%BE%D0%B2%D1%8C_%D0%B2_%D0%A7%D0%B5%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%B5_02.jpg
4. Рисунок 3б. **Південно-східна сторона храму (Вид на апсиду)**. Примітка. Джерело: Вікісховище. Автор: Andrew Husak. Дата: URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:%D0%A1%D1%85%D1%96%D0%B4%D0%BD%D0%B0_%D1%81%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%BE%D0%BD%D0%B0_%D1%86%D0%B5%D1%80%D0%BA%D0%B2%D0%B8.jpg
5. Рисунок 3в. **Соборний комплекс Успенського собору у місті Володимир (Володимир-Волинський)**. Примітка. Джерело: Вікісховище. Автор: Yuriy D. Sedyk (YDS) (імовірно). Дата: 1 серпня 2015 р. (згідно з метаданими).. URL: [https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Volodymyr-Volyns%27kiy_Soborna_Komplex_Uspens%27kogo_Soboru_01_\(YDS_6391\).jpg](https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Volodymyr-Volyns%27kiy_Soborna_Komplex_Uspens%27kogo_Soboru_01_(YDS_6391).jpg)
6. Рисунок 3г. **Церква Спаса на Берестові (Київ, після реставрації 2017–2019 рр.)**. Примітка. Джерело: Вікісховище. Автор: Rasal Hague. Дата: 28 вересня 2019 р.). URL: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:%D0%A1%D0%BF%D0%B0%D1%81_%D0%BD%D0%B0_%D0%91%D0%B5%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D0%BE%D0%B2%D1%96_9286098.jpg